NOTE ŞI DOCUMENTE

ÎN JURUL GENEALOGIEI LUI BARBU BREZIANU (I)

de MIHAI SORIN RĂDULESCU

Résumé

L'article présente l'ascendance du feu historien de l'art Barbu Brezianu (1909–2008), petit-fils du commandant Eftimie Ulescu, participant à la Guerre d'Indépendance de 1877–1878, et arrière-petit-fils du colonel Istrate Sămeşescu, ministre de la Guerre en 1862. Par les femmes, Barbu Brezianu descendait des familles Hinna, Ullescu, Grădişteanu (du district de Prahova, une autre famille que celle originaire du village de Grădiştea, dans le district d'Ilfov) et Bosianu. Ses ancêtres étaient pour la plupart des Roumains, mais il y avait également des Grecs dans son ascendance.

La filiation de la famille Brezianu remonte au «polcovnic» (colonel) Constantin Brezianu de Fefelei (aujourd'hui englobé dans la ville de Mizil, dans le district de Prahova). Son fils, Mareş Brezianu, a eu à son tour comme fils Vasile Mareş Brezianu, grand-père du côté paternel de l'historien de l'art et poète Barbu Brezianu. Une autre branche intéressante de la famille Brezianu descendait du «pitar» Iancu Brezianu, un autre fils de Mareş Brezianu.

Sa première épouse, Adina Assan, était la fille de Basil G. Assan, l'un des héritiers du moulin à vapeurs Assan de Bucarest, voyageur autour du monde et publiciste. Sa seconde épouse, Irina Fortunescu, était la nièce du professeur C. D. Fortunescu, l'un des fondateurs de la prestigieuse revue *Arhivele Olteniei*.

Keywords: Brezianu, Ullescu, Sămeşescu, Hinna, Bozianu, Assan, genealogy, family, art historian, Brâncuşi.

Numele Brezianu nu provine, după cum s-ar putea crede, de la cunoscuta localitate Breaza din judeţul Prahova, ci de la un sat cu acelaşi nume, situat mai la răsărit şi încadrat administrativ astăzi în judeţul Buzău. Fac această afirmaţie întemeindu-mă pe proximitatea geografică dintre Breaza de la est de Ploieşti şi celelalte sate legate de trecutul familiei Brezianu. Fefelei, Fântânele, Breaza, Sângeru – localitate legată de boierii Bozieni cu care Brezenii se încuscriseră –, sunt localităţi aflate la distanţe relativ mici, la est de Ploieşti şi de Valea Prahovei, în zona în care altădată existase judeţul Saac, împărţit în anii '40 ai secolului al XIX-lea între judeţele Prahova şi Buzău.

Breaza de pe Valea Prahovei e legată de două familii boiereşti din Ţara Românească, altele decât Brezenii. Pe de-o parte, de familia Saegiu, mai precis de Nicolae Saegiu[1] care a ctitorit biserica de aici. Din Catagrafia de la 1829, aflăm despre ,,Neculaie Saegiu, n. Ipir, 40 ani, sluger, al lui Costache Saegiu, şade în Breaza în Prahova i un petec de moşie Călineşti şi o vie la Bălţaţi"[2]. Pe de altă parte, familia Bibescu-Brâncoveanu îşi avea aici un conac ce mai există şi în zilele noastre. Domnitorul Gheorghe Bibescu obişnuia să rezideze uneori aici şi unele scrisori ale sale poartă în antet localitatea Breaza.

O familie cu numele Brezeanu – care a dat Ploieştiului în perioada interbelică un primar, pe Constantin Brezeanu – este originară de la Teişani, în judeţul Prahova. Cunoscutul actor Ion Brezeanu, împreună cu fiul său Grigore, realizatorul filmului din 1912 despre Războiul Independenţei, întâiul film românesc, făceau parte dintr-o familie care ar putea fi înrudită cu cea a lui Barbu Brezianu.

---

[1] Despre acest personaj, vezi Serviciul Judeţean al Arhivelor Naţionale Prahova (mai departe SJAN Prahova), Ploieşti, fond *Tribunalul jud. Prahova Secţia I*, dos. nr. 451 / 1845, document din 15 septembrie 1845: Catagrafia averii răposatului Nicolae Saegiu.

[2] *Catagrafie oficială de toţi boerii Ţării Româneşti la 1829* (la Judeţul Prahova), publicată de Ioan C. Filitti, Bucureşti, Tipografia Curţii Regale F. Göbl şi Fii, 1929, p. 36.

STUDII ŞI CERCET. IST. ART., ARTĂ PLASTICĂ, serie nouă, tom 4 (48), p. 143–152, Bucureşti, 2014

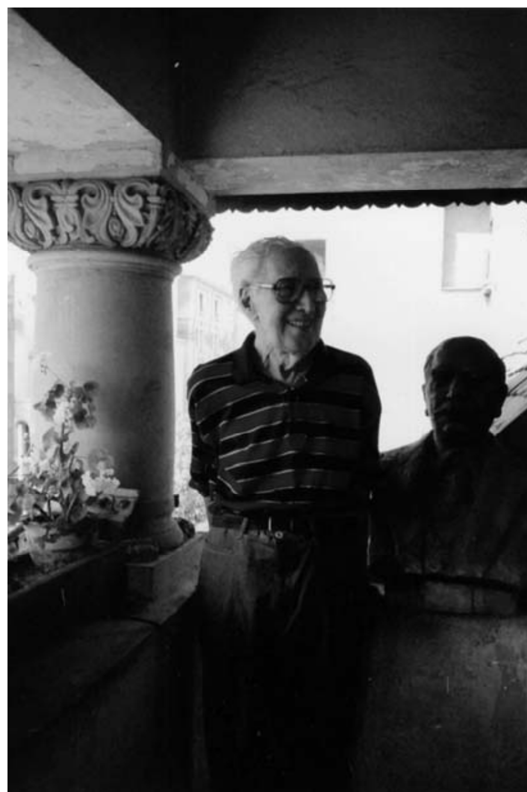

Fig. 1. Barbu Brezianu, foto: Andrei Brezianu, col. Mihai Sorin Rădulescu.

Mareş Brezianu – tatăl pitarului Iancu Brezianu – şi fratele său, Matache Brezianu, fii ai polcovnicului Constantin Brezianu, sunt menţionaţi în Catagrafia publicată de Ioan C. Filitti[3]. Iancu Brezianu este făcut pitar în 6 decembrie 1839[4]. La 23 octombrie 1845, un Matache Brezeanu din satul Netoţi se judeca pentru o datorie bănească cu Niţu Lăcurean din Fântânele[5].

În 10 septembrie 1855, se încheia un act de împărţeală a averii răposatului Mareş Brezianu între cei trei fii ai săi: Iancu – fiul cel mare –, Vasile şi Gheorghe (Ghiţă). Moşia Găgenii de Jos, pe atunci în judeţul Buzău, numărând 690 stânjeni, se va stăpâni de toţi fraţii[6]. Casele din satul Fefelei, precum şi tot „locul de ţelină" din dealul Năieni, vor fi stăpânite de Ghiţă. Via din Valea lui Stan era atribuită lui Vasile. La acestea se adăuga averea mişcătoare împărţită între fraţi.

Bunicul istoricului de artă şi poetului Barbu Brezianu (Fig. 1, 2), Vasile Mareş Brezianu[7] (1831–1908)[8], căsătorit la Bucureşti în 25 septembrie 1860 cu Elisabeta Al. Hina, era frate cu pitarul Iancu Brezianu (+ 1898) (Fig. 3), străbunicul diplomatului şi poetului Dinu Mareş. Mama poetului Dinu Mareş era Constanţa Brezianu (1877–1959), soră cu compozitoarea Ecaterina Mumuianu. Ele erau fiicele lui Leonida Brezianu

[3] *Ibidem*, p. 42: La judeţul Saac [Săcueni], „Adăogiri din catagrafia de la 1 nov. 1831", „Feciori de boeri" sunt trecuţi „Mareş Brezeanu, al polcovnicului Constantin Brezeanu, şade în Fefelei, venit 2 000 lei; Matache Brezeanu, al polcovnicului Constantin Brezeanu, şade în Fântânele, venit 500 lei".

[4] B.A.R., ms. rom. 872, transcris de Alexandru V. Perietzianu-Buzău, f. 300v, poziţia 579. Vezi şi *Hotărnicia moşiei Fefeleiul din judeţul Buzăului*, Bucureşti, 1883.

[5] SJAN Prahova, fond *Tribunalul jud. Prahova Secţia I*, dos. nr. 518 (526)/1845.

[6] Serviciul Municipiului Bucureşti al Arhivelor Naţionale (mai departe SMBAN), fond fam. *Mareş – Brezianu – Constantinide*, dos. nr. 6/1855.

[7] Despre genealogia familiei înrudite Mareş, vezi Mihai Sorin Rădulescu, *Genealogii*, Bucureşti, 1999, cap. *Intregiri istorico-genealogice privind poetul Dinu Mareş*, p. 158–162. De observat că a mai existat în Ţara Românească o familie de mici boieri cu acest nume, cea a polcovnicului Scarlat Mareş, din care scoboară filologul Alexandru Mareş.

[8] Despre proprietăţile sale, vezi SMBAN, fondul *Mareş – Brezianu – Constantinidi*, dos. nr. 50/1909, actul de împărţeală a averii defunctului Vasile Mareş Brezianu, din 13 iunie 1909. Pentru decesul acestuia, vezi *ibidem*, dos. nr. 56/1908, f. 1, Extract Morţi n. 63, din 4 ian. 1908: Vasile M. Brezeanu [scris cu „ea"], de 79 ani, pensionar, căsătorit cu Elisa, născut şi domiciliat în Bucureşti; fiul decedaţilor Mareş şi Ecaterina. A încetat din viaţă în 3 ianuarie la ora şapte ante meridian, în casa din str. Sălciilor no. 9. Martori: Ion Stănescu, 38 ani, „amploaiat", din str. Meselor n. 99, cunoscut cu mortul; Ioan Rusu, 28 ani, cântăreţ, din Bd. Neatârnărei 35, cunoscut cu mortul. Decesul a fost consemnat de Const. Slătineanu, ofiţer al Stării Civile. Vasile M. Brezianu era comandor al ordinului Coroana României. Din acest act aflăm, aşadar, că mama lui Vasile M. Brezianu se numea Ecaterina.

(+ 1879) şi ale Mariei Karamzulis – sau Caramzulea – şi nepoatele de fiu ale pitarului Iancu Brezianu[9] şi ale Eufrosinei Macedonski, potrivit tradiției de familie, mătuşa poetului Alexandru Macedonski.

Fig. 2. Barbu Brezianu, foto: Andrei Brezianu, col. Mihai Sorin Rădulescu.

Amintirea familiilor Mareş şi Brezianu este păstrată în capitală de câteva case ce respiră parfumul vechilor Bucureşti: casa lui Nicolae Brezianu de pe strada A. D. Xenopol (Fig. 4), cea a lui Dimitrie Mareş de pe strada Mihai Eminescu (Fig. 5), cea a lui Nicolae Mareş de lângă Cişmigiu, pe aleea Şipotul Fântânilor. Acestora li se adaugă şi altele pe care desele transformări urbanistice ale Bucureştilor le-au împins în neființă. Un Costache Caramzulea apare drept ctitor la biserica Sf. Pantelimon din apropierea Căii Moşilor[10]. Pe pitarul Dimitrie (Matache) Caramzulea îl am într-o frumoasă miniatură pe care mi-a dăruit-o cândva ca amintire, descendenta sa, regretata Colette Axentie, născută Mareş.

În 12 martie 1869, „B. Bresianu" – e vorba probabil de Vasile, francizat „Bazil" – era numit director general al Ministerului Cultelor şi Instrucțiunii Publice, funcție pe care o ocupase până atunci cu titlu provizoriu[11]. În ceea ce priveşte proprietățile sale, la 11 ianuarie 1883, Sultana Bantaş, fiica lui C. Villara (+ 1876) şi soția maiorului C.Bantaş, domiciliată în str. Municipală 21, îi vindea lui Basile Mareş Brezianu, domiciliat în str. Luminei 6, trupul de moşie numit Goranca – Şerpeasca, moştenit de la tatăl ei. Ținea de comuna Găgeni – Vintileanca, plasa Tohani, fostă în județul Buzău, învecinându-se la nord cu moşia Găgenii de Jos a lui Basile M. Brezianu[12].

Numele străzii Luminei s-a schimbat în strada Christian Tell. De la serviciul „Patrimoniu" al Primăriei Municipiului Bucureşti am aflat că, cu cea mai mare probabilitate, numărul 6 de atunci coincide cu acelaşi număr din zilele noastre. Casa care face colțul cu strada Biserica Amzei se află alături de casa lui Iancu Marghiloman – casa părintească a omului politic conservator Alexandru Marghiloman – în care se află sediul Ambasadei Franței. Casa în care a locuit Vasile Mareş Brezianu cu familia sa adăposteşte astăzi la parter o

[9] Despre averea pitarului Iancu Brezianu, vezi *ibidem*, dos. nr. 52/1885: Testamentul lui Ion Brezianu din 15 decembrie 1888. Spicuiesc din el: 100 000 franci, valoarea moşiei Găgeni, pe care o lăsa fiului său Nicu, numit executor testamentar; 60 000 franci, valoarea caselor cu tot mobilierul; 30 000 franci, valoarea caselor din Dealu Spirii; 1000 franci, viile Scueni [sic!] + diferite sume de bani.

[10] George D. Florescu, *Din vechiul Bucureşti*, Bucureşti, 1935, p. 65.

[11] *Monitoruloficial*, nr. 62 din 18/30 martie 1869, p. 359.

[12] SMBAN, fond fam. *Mareş – Brezianu – Constantinide*, dos. nr. 37 / 1883, f. 1.

croitorie. Afinitățile familiei Brezianu cu Franța se văd confirmate şi de această proximitate topografică cu sediul misiunii ei diplomatice.

Fig. 3. Pitarul Iancu Brezianu, fotografie la B.A.R., Cabinetul de Stampe, cota 167141, fotografie a tabloului aflat la Muzeul Județean de Artă „Ionescu-Quintus", Ploieşti.

Fig. 4. Casa lui Nicolae Brezianu, Bucureşti, str. A. D. Xenopol nr. 10, dec. 2012, foto: Mihai Sorin Rădulescu.

Fig. 5. Casa pitarului Dimitrie (Matache) Mareş, Bucureşti, str. Mihai Eminescu nr. 58, dec. 2012, foto: Mihai Sorin Rădulescu.

Elisaveta Hina era fiica lui Alexandru Hina, despre care aflăm din *Catagrafia boierilor din Țara Românească la 1829*, că era „n. Buc., 48 ani, medelnicer, al lui Ianache Hina, şade în Buc., are o casă i o moşie”[13]. Prenumele este scris sub forma „Aleco”, ceea ce trimite – ca şi numele său de familie – la o obârşie grecească. Coincidența face ca numele străbunicului lui Barbu Brezianu să figureze alături de cel al medelnicerului „Mihail Nicolae Paleologa” (scris cu „a” final), ascendentul prietenului său mai tânăr, scriitorul Alexandru Paleologu. Ce mică-i lumea şi în domeniul arhondologiilor!

Moşia amintită în catagrafie este Lupeni, pe drumul mare spre Măgurele, jud. Ilfov (drumul Craiovei), în care aveau părți paharnicul Alexandru Hina şi Elena Alexandridi[14]. Potrivit *Arhondologiilor Țării Româneşti de la 1837–1858*, Alecu Hina a fost făcut paharnic în 6 decembrie 1839[15]; înainte deținuse cinul de medelnicer, după cum se vede şi din Catagrafia de la 1829. Mai apar doi Hina în Arhondologia din perioada regulamentară: Gheorghe Hina, care a primit rangul de pitar la 1 ianuarie 1840, apoi pe cel de serdar în 8 aprilie 1851 şi Ioan Hina, făcut pitar la 4 septembrie 1842[16]. Este vorba, evident, de un patronimic diferit de cel al familiei Schina, apropiat fonetic şi tot de origine grecească.

O altă fiică a paharnicului Alecu Hina, Caliopi, a fost căsătorită Cuțarida[17] şi de la ea provine, foarte probabil, prenumele nepoatei ei de soră, Caliopi Brezianu, căsătorită Cociu. Familia Cuțarida este legată de oraşul Ploieşti unde au trăit câțiva membri ai săi, dintre care unul poartă chiar prenumele de Andrei. Într-un „Catastih pentru toți boerii caftanlâi şi feciorii caftanlâilor ce să află hălăduitori atât în oraşu[l] Ploeştii, cât şi prin alte locuri din acel județ”[18] din 1831 sunt amintiți Costandin Cuțarida şi Andrei Cuțarida. În vara anului 1832, al doilea armaş Andrei Cuțarida se judeca la Judecătoria Saac cu biv clucerul Ioan Sibiceanu[19]. La 28 septembrie 1832, slugerul Costandin Cuțarida era numit judecător în locul comisului Iancu Grădişteanu[20].

[13] *Catagrafie oficială de toți boerii Țării Româneşti la 1829*, publicată de Ioan C. Filitti, p. 16.

[14] Rezumat de Alexandru V. Perietzianu-Buzău al unui document aflat în posesia lui Barbu Brezianu, din 1855–1860. Obiectul său îl constituie hotarul amintitei moşii Lupeni, proprietatea Mănăstirii Radu Vodă, dată cu embatic. Martori sunt țăranii vecini: Irimia Sima, 40 ani, Stan Pupăza, 60 ani, Filip sin Stan, 57 ani, Radu Matei, 40 ani, Nicolae sin Radu, 50 ani, Dumitru Cojocaru. Este menționat un document din 1814 prin care Radulat [sic!] Theodosie donează Zamfiriței Ciocan, soția răposatului Teodor Ciocan, 80 stânjeni din moşia Lupeni a mănăstirii cu embatic. De asemenea, este amintit şi un document din 1823, prin care Gligore ieromonah dă serdarului Alecu Măleanu 30 pogoane din moşia Lupeni cu embatic. Un al treilea document menționat, din 1825, este foaia de zestre a Elenei Alexandridi (sau Alexandrini), fiica Zamfiriței şi a lui Teodor Ciocan (este menționat şi egumenul Avram).

[15] Paul Cernovodeanu şi Irina Gavrilă, *Arhondologiile Țării Româneşti de la 1837*, Brăila, 2002, p. 105.

[16] *Ibidem*, *loc. cit.*

[17] SMBAN, fond *Mareş – Brezianu – Constantinidi*, dos. nr. 55/1860, f. 1.

[18] SJAN Prahova, fond *Prefectura jud. Prahova*, dos. nr. 64/1831, f. 3.

[19] SJAN Prahova, fond *Tribunalul jud. Prahova Secția I*, dos. nr. 594/1832.

[20] *Ibidem*, dos. nr. 712 / 1832.

O familie Hina apare şi la Iaşi în secolul al XIX-lea. Publicistul Rudolf Suţu, descendent din domnitorul Alexandru Suţu, reproducea în cartea sa *Iaşii de odinioară* chiar o fotografie a Mariei Hinna[21] (născută Hrisoverghi). Unul dintre stâlpii Jockey Clubului de la Iaşi era un membru al acestei familii, încuscrită cu Hrisoverghi, un neam vechi ce pretindea chiar o obârşie bizantină: „Sunase ora întâlnirii membrilor acestui club, rău văzut de unii, mai ales de acei care nu puteau pătrunde într-însul. […] Cei cu îndatoriri judecătoreşti şi avocăţeşti se grăbeau – îşi amintea Vasile Panopol – pentru a nu-şi pierde locul la masa de cărţi. Dintre magistraţi, cel dintâi apărea consilierul Alecu Hinna, înzestrat cu o frumoasă bărbiţă neagră, cănită, spuneau unii...”[22].

Vasile şi Elisaveta Brezianu[23] au avut mai mulţi copii: Caliopi[24] – căsătorită în 1882[25] cu Ştefan Cociu[26] –, Elena[27] – devenită în 1896 soţia locotenentului Negoescu (de care a divorţat în 1909) –, Barbu (1875–1947) – căsătorit cu Ioana Ullescu, părinţii poetului şi istoricului de artă Barbu Brezianu –, Alexandrina – soţia (din 1905) a locotenentului Romulus Stareşiu (în ortografia de astăzi „Stareş”)[28] –, Grigore[29] – căsătorit cu Florica Manolescu[30], nepoată de frate a actorului Grigore Manolescu – şi Eliza, căsătorită în 1906 cu inginerul Nicolae Costinescu[31].

Alexandrina s-a născut, potrivit actului său de naştere, în 29 noiembrie 1877, la ora opt jumătate post meridian, în casa părinţilor săi din str. Luminei nr. 6[32]. Grigore a văzut lumina zilei la 8 decembrie 1878, la orele

---

[21] Rudolf Suţu, *Iaşii de odinioară*, vol. II, Iaşi, 1928, p. 19. Aici numele Hina este scris cu dublu „n”.

[22] Vasile Panopol, *Pe uliţele Iaşului*, Bucureşti, 2000, p. 111.

[23] SMBAN, fond fam. *Mareş – Brezianu – Constantinidi*, dos. nr. 55/1860, f. 1, Extras Cununaţi Biserica Amzei no. 4: La 25 septembrie 1860, s-au cununat la Biserica Amza „Dlui Vasile June Brezián sin Mareş din mah.Mihai Vodă”, de 29 ani, cu Elisabeta, fiica paharnicului Alexandru Hina din mahalaua Amzei, de 17 ani, având ca naş pe paharnicul Alexandru Hina cu fiica sa Caliopi Cuţarida.

De asemenea, *ibidem*, dos. nr. 54 / 1860, f. 1, Act de cununie no. 4: la 25 septembrie 1860, în Bucureşti mahalaua Biserica Amza jud. Ilfov, s-au cununat „Vasilie june Brezian” din mahalaua Mihai Vodă, fiul „D. Mareş Brezian”, cu „Elisaveta fiica d.paharnic Alexandru Hina din mahalaua bis. Amza”, amândoi la întâia cununie. Naşi i-au avut pe paharnicul Alexandru Hina împreună cu Caliopi Cuţarida. Slujba a fost oficiată de preotul Teodorit [lecţiune nesigură].

[24] *Ibidem*, dos. nr. 58/1862, f. 1, Extras Naşteri Biserica Amzei no. 25, pe anul 1862: la 24 iunie 1862, s-a născut în Bucureşti, mahalaua Biserica Amzei, Caliopi, fiica lui Vasile Brezeanu şi a Elisavetei. La 21 iulie 1862, a fost botezată ortodox, naş fiind Alexandru Hina, iar slujba a fost ţinută de preotul Andronie.

[25] *Ibidem*, dos. nr. 52/1882: contract de căsătorie din 10 iunie 1882, între Basiliu M. Brezianu tată şi Eliza B. Brezianu mamă, domiciliaţi în Bucureşti, str. Luminei no. 6, la căsătoria fiicei lor Calliope cu Ştefan I. Cociu din Bucureşti, str. Călăraşi 57. Îi constituiau dotă suma de lei 30 000 „în monedă sunătoare”, pentru cumpărarea unui imobil urban sau rural.

[26] Despre acesta aflăm câteva date din actul său de deces, la SMBAN, fond fam. *Mareş – Brezianu – Constantinidi*, dos. nr. 60/ 1907, f. 1, Extras no. 6814 din 12.XI.1907: Morţi, Ştefan I. Cociu, de 60 ani, căsătorit cu Caliopi, născut şi domiciliat în Bucureşti, fiul decedaţilor Ion şi Paraschiva Cociu. A murit la 10 noiembrie 1907, în casa din str. Călăraşilor 81. Martori: Aurel Şt. Cociu, de ani 24, student, fiul decedatului; Ion G. Radulian, de ani 25, avocat, din str. Popa Soare 42, nepotul mortului. A consemnat Constantin Slătineanu, ofiţer al Stării Civile. Decedatul primise două decoraţii: Steaua României în grad de ofiţer, brevet no. 2044 din 10 mai 1894 şi Coroana României în grad de ofiţer, brevet nr. 2699 din 13 august 1897.

[27] SMBAN, fond *Mareş – Brezianu – Constantinidi*, dos. nr. 61/1871, f. 1, act de naştere no. 96 din 4.II.1871 al Elenei Brezianu: Elena, născută în 1861 februarie 2, în Bucureşti, în casa părintească din str. Luminei no. 6, fiica dlui Vasile Brezeanu (scris cu diftongul „ea”) de ani 44, funcţionar şi D[umneai]ei Elisa V. Brezeanu, de ani 26, în suburbia Amza. Martori: Toma Cernea, 44 ani, funcţionar, din suburbia Popa Tatu; Nicolae Ştefănescu, 32 ani, funcţionar, din suburbia Sf. Ilie. A consemnat Constantin Iconomu, ofiţerul Stării Civile al com. Bucureşti, circumscripţia II jud. Ilfov.

[28] *Ibidem*, dos. nr. 69/1905, contract de căsătorie din 5 ian. 1905: Vasile M. Brezianu, rentier, domiciliat în Bucureşti, str. Luminei 6, împreună cu soţia sa Eliza V. Brezianu, constituiau dotă fiicei lor Alexandrina, la căsătoria ei cu locotenentul Romulus Stareşiu:

a) Icoana Maicii Domnului
b) 33 066 m.p. teren situat la bariera Rahova suburbia Spirea nouă, care face parte din întregul teren de 231 466 m.p.
c) 272 m.p. din grădina caselor din Bucureşti, str. Luminei no. 6
d) lei 30 000 în numerar rezultat dintr-o vânzare de teren.

[29] Vezi mai jos în anexă documentul nr. 2.

[30] O soră a Floricăi Manolescu, Berta, a fost căsătorită cu fizicianul Alexandru Proca, fost colaborator al lui Marie Curie la Paris.

[31] Acesta nu făcea parte nici din familia financiarului liberal Emil Costinescu, nici din cea – de obârşie nobilă ardelenească – a magistratului Scarlat Costinescu din Bucureşti.

La căsătoria Elizei Brezianu cu inginerul N. G. Costinescu, părinţii miresei îi constituiau o dotă, prevăzută într-un contract de căsătorie care poate fi consultat la SMBAN, fond fam. *Mareş – Brezianu – Constantinidi*, dos. nr. 72/1906. Dota cuprindea: I) Icoana Maicii Domnului; II) „lei 9 000 (nouă mii) pentru trusou, instalaţie şi celelalte cheltuieli de nuntă, fără ca preţuirea să facă vânzare; III) Lei 41 000 (patruzecişiunumii) în numerar, în care intră şi valoarea celei de-a patra parte a grădinii noastre, din strada Luminei no. 6, conform declaraţiunii făcută deja la primăria capitalei, care a expropiat acest imobil, declaraţiune făcută cu privire şi la celelalte fiici ale noastre căsătorite; IV) Un teren de 33 066 metri pătraţi sau a şaptea parte din întregul teren de 231 466 m.p. ce posedăm în suburbia Spirea Nouă la bariera din Calea Rahovei”.

[32] *Ibidem*, dos. nr. 68/1877, f. 1, Extract Primăria Com. Bucureşti, Of. Stărei Civile, din registul actelor pentru născuţi pe anul 1877, nr. 1020 din 1877 nov. 30: „Alessandrina” era fiică legitimă a lui Vasile Brezianu, de ani 50, funcţionar şi a Elisei Brezianu, de ani 33. Martori: Maiorul Michail Macedonsky, de ani 46, din str. Cazărmei no. 7 şi Anton Săulescu, de ani 50, avocat, din str. Berzei no. 96. A consemnat Nicolae Furcă, ofiţerul Stării Civile din Bucureşti, circumscripţia II.

şase ante meridian, în strada Luminei no. 6[33]. Potrivit actului său de naştere, Eliza s-a născut în Bucureşti, în 10 ianuarie 1881, la ora zece postmeridian, în casa părinţilor săi din suburbia Amza, strada Luminii no. 6[34].

Urmaşi au avut toţi copiii lui Vasile Brezianu, cu excepţia fiicei celei mari, Caliopi. In descendenţa lor se întâlnesc, prin mariaje, câteva nume mai cunoscute: Cumbari, Raicoviceanu, Ottulescu şi Comorovschi. Grigore V. Brezianu a avut un fiu cu acelaşi prenume (1911–1965) care a fost căsătorit cu Eliza Warthiadi, a cărei soră, Elena, a avut de soţ pe medicul neurolog Ion Cantacuzino – din ramura lui Şerban Vodă –, critic şi istoric de film. Surorile Warthiadi erau fiicele inginerului agronom Dimitrie Warthiadi, nepot de fiu al doctorului bucureştean cu acelaşi nume şi descendent pe linie feminină al Kretzuleştilor şi al Filipeştilor de la Drajna (jud. Prahova).

În ramura istoricului de artă Barbu Brezianu s-a păstrat moşia Găgenii de Jos – mai exact suprafaţa rezultată din partajul din 1855 – doar până în 1911. La 29 martie acel an, Barbu B. Brezianu, magistrat, domiciliat la Piteşti şi fratele său locotenetul Grigore B. Brezianu, domiciliat în Bucureşti, vindeau lui G. D. Pencioiu, avocat din Craiova, moşia lor Găgenii de Jos cu trupul Goranca – Şerpeasca, pendinte de comuna Vintileanca, fostă în judeţul Buzău, fostă proprietate a defunctului lor părinte Vasile M. Brezianu. Moşia avea o întindere de aprox. 410 ha, iar preţul la care a fost vândută era de 820 lei de ha sau în total de 336 200 lei[35]. Poate că această vânzare a intervenit datorită neînţelegerilor dintre fraţi şi surori. Cu trei ani înainte, fiica cea mare a lui Vasile M. Brezianu, Caliope Cociu, domiciliată în Bucureşti, Calea Călăraşilor 81, chema în judecată pe fraţii şi surorile sale[36] pentru ieşirea din indiviziune şi realizarea partajului bunurilor rămase de la părintele lor care încetase din viaţă în Bucureşti, str. Sălciilor 9. Averea care urma să fie împărţită, cuprindea moşia din comuna Găgeni – Vintileanca, plasa Tohani, pe atunci în judeţul Buzău, în întindere de cca 800 pogoane; via din comuna Fântânele, cătunul Valea lui Stan, jud. Prahova, în întindere de cca 26 pogoane; un loc în Bucureşti, Calea Rahovei, suburbia Bărbătescu; 7 înscrisuri ale Societăţii Anonime „Letea" în valoare de 8 000 lei[37]. În 1909, a avut loc un partaj al averii rămase de la Vasile M. Brezianu, între copiii acestuia, cu excepţia Elenei Negoescu, care a renunţat la moştenirea ce i se cuvenea[38].

În această ramură a familiei s-au succedat trei generaţii de magistraţi: Vasile Mareş Brezianu, fiul său, Barbu Brezianu, magistrat la Piteşti şi apoi consilier la Curtea de Casaţie şi fiul său cu acelaşi prenume, istoric de artă şi poet care până la instaurarea regimului comunist a exercitat şi el profesiunea de judecător. Într-o conversaţie avută cu câtiva ani în urmă, regretatul istoric de artă Radu Bogdan, mult timp coleg la Institutul de Istoria Artei cu Barbu Brezianu, îmi spunea că acribia de cercetător a acestuia din urmă, vizibilă în lucrările sale, provenea de la fosta sa profesiune de magistrat. Fie-mi îngăduit să împărtăşesc întru totul această opinie.

O altă ramură a aceleiaşi familii Brezianu descindea din pitarul Ion (Iancu) Brezianu, căsătorit cu Eufrosina Macedonski, soră cu generalul Alexandru Macedonski, tatăl poetului cu acelaşi nume. După cum

---

[33] *Ibidem*, dos. nr. 70/1878, f. 1: „Buletin de nascere" din 1878 dec. 9 – nou-născutul „Grigorie" a fost botezat în 14 ian. 1879, la Biserica Amzei, având ca naşă pe Caliopi Brezianu.

[34] *Ibidem*, dos. nr. 71 / 1881, f. 1, Extract din registrul actelor pentru Născuţi, pe anul 1881, no. 34, din 11 ian. 1881. Elisa s-a născut ca fiică legitimă a lui Vasile M. Brezianu, de ani 53, funcţionar şi a Elisei, de ani 34. Martori: Barbu Ion, de ani 27, cârciumar, din str. Teilor no. 94; Stan Tudor, de ani 25, industriaş, din str. Polonă 136. A consemnat Dimitrie Brăescu, ofiţer al Stării Civile din Bucureşti, circ. II.

[35] SMBAN, fond fam. *Mareş – Brezianu – Constantinidi*, dos. nr. 34/1911, f. 1. Fraţii Barbu şi Grigore Brezianu stăpâneau moşia amintită în virtutea actului de partaj autentificat de Tribunalul Ilfov nr. 6007, din 13 iunie 1909. La data alcătuirii contractului de vânzare, Eliza B. Brezianu locuia în Bucureşti, str. Sălciilor nr. 9.

[36] *Ibidem*, dos. nr. 47/1908: fraţii şi surorile erau Elena G. Negoescu, domiciliată în Bucureşti, str. Sălciilor nr. 9 şi soţul ei căpitan G. Negoescu, Elisa N. G. Costinescu şi soţul ei ing. N. G. Costinescu, domiciliaţi în Bucureşti, str. Viitorului 3, Alexandrina locot. Stareşiu şi locot. Stareşiu, domiciliaţi în Fortul Ştefăneşti din jud. Ilfov, Barbu V.Brezianu, magistrat, domiciliat la Piteşti şi locotenent Grigore V. Brezianu, domiciliat în str. Sălciilor 9.

[37] *Ibidem*, *loc. cit.*

[38] *Ibidem*, dos. nr. 50/1909, f. 1: *Act de Impărţeală* între Calliopi St. Cociu, văduvă menajeră, domiciliată în Bucureşti, str. Brezoianu no. 44; Barbu Brezianu, magistrat, domiciliat în Piteşti; Alexandrina Stareşiu, autorizată de soţul meu locot. Stareşiu, domiciliaţi în Bucureşti str. Polonă no. 90; locot. Gr. Brezianu, domiciliat în Bucureşti, str. Sălciilor no. 9; Eliza Costinescu, autorizată de soţul ei Nicolae Costinescu, domiciliaţi în Bucureşti, str. Viilor no. 3. La acea dată Eliza V. Brezianu, văduvă, domicilia în Bucureşti str. Sălciilor no. 9. Averea găsită la încetarea din viaţă a tatălui lor cuprindea:

a) Moşia Găgenii din jud. Buzău, pl. Tohani, com. Vinteleanca, în întindere de 821 pogoane, evaluată de Consiliul de Administraţie al Creditului Funciar Rural la suma de lei 270 000.
b) Via din cătunul Valea lui Stan, com. Fântânelele, jud. Prahova, în întindere de 12 pogoane, din care 4 plantate, evaluate la suma de 15 000 lei.
c) Patru din şapte părţi din locul situat în Bucureşti, Calea Rahovei, suburbia Bărbătescu, care a aparţinut Elizei Brezianu născută Hina; valora 27 200 lei.
d) Mai multe bonuri ale Fabricii Letea, în valoare de lei 8 000.

Totalul averei rămase cuprindea 330 200 lei, din care se scădeau diferite datorii, rămânând 192 700 lei.

Tot activul succesiunii trecea exclusiv asupra fraţilor Barbu Brezianu şi locotenent Grigore Brezianu, pe jumătate la fiecare (f. 2).

se poate vedea în documentul din anexa I, Iancu Brezianu – un omonim al marelui actor, dar erau oare rude? – era proprietar la Fefelei şi de asemenea la Găgeni[39], în judeţul Prahova. La 30 august 1845, el se judeca pentru moşia din hotarul Bătrâna cu Matache, fiul lui Raicu[40]. Un portret al său – a cărui fotografie am găsit-o la Cabinetul de Stampe al Bibliotecii Academiei Române – a fost donat de strănepoata sa directă Colette Axentie născută Mareş, Muzeului de Artă de la Ploieşti (după cum este specificat pe verso-ul acestei fotografii de către mâna donatoarei).

Potrivit unei genealogii comunicate de către N. Butculescu, regretatului genealogist Alexandru V. Perietzianu-Buzău, Nicolae Brezianu (1852–1911) – fiul pitarului Iancu Brezianu – a fost căsătorit cu Maria Caramzulea (n. 1856), fiica pitarului Dimitrie (Matache) Caramzulea (+ 1874) şi a soţiei sale Anica născută Lămotescu (1834–1874). Aceştia din urmă au mai avut următorii copii: Caterina (n. 1855), Dimitrie (n. 1854) şi Elena (n. 1864). Printre rudele Caramzuleştilor şi *ipso facto* ale urmaşilor lui Nicolae Brezianu se numărau pictorul Henri H. Catargi şi descendenţii naturali ai lui Mihail Kogălniceanu, cu numele de Lecca şi Eliade. Mai exact, mai sus-amintita Anica Lămotescu[41], fiica paharnicului Constantin Lămotescu (+ 1848) şi a soţiei sale, Catinca M. Butculescu (1812–1889)[42], avea următorii fraţi şi surori: Alecu, Mariţa, Nicolae, Elena, Gheorghe, Constantin, Dumitru, Raluca, Emanuel şi Mihail. Colonelul Nicolae Lămotescu (1833–1874) a fost bunicul matern al pictorului Henri H. Catargi. Căpitanul Constantin Lămotescu (1834–1909), unul dintre copiii menţionaţi, a fost căsătorit cu Maria Mareş, din familia boierilor Mareş amintiţi mai sus, ceea ce face dublă înrudirea dintre neamurile Brezianu şi Mareş. Fie pomenit şi faptul că una dintre fiicele căpitanului Constantin Lămotescu şi ale soţiei sale, Eugenia, a fost căsătorită cu un chirurg faimos în vremea sa, Traian Nasta. Potrivit unei legende adevărate[43], Eugenia a fost iubita patriarhului Miron Cristea.

În aceeaşi ordine de idei, a iubirilor interzise, una dintre fiicele paharnicului Constantin Lămotescu, Raluca (1836–1909), căsătorită mai întâi cu maiorul Macovei şi a doua oară cu nobilul francez de Laroque, a avut o legătură de dragoste cu marele Mihail Kogălniceanu, din care s-a născut o fiică, Maria. Ea a avut de soţ mai întâi pe Ioan Lecca, din familia boierească moldovenească cu acest nume şi a doua oară pe Atanase Eliade. A avut copii cu amândoi, demn de amintit fiind faptul că unul dintre copii, Margareta, avea să devină soţia lui Henri Coandă.

Raluca Lămotescu, iubita lui Mihail Kogălniceanu şi ruda soţiei lui Nicolae Brezianu, apare şi în corespondenţa inedită a acestuia din urmă. „Dragă Marioară – scria Nicolae Brezianu nevestei sale – că astăzi lucram în biurou şi mă pomenesc cu Kogălniceanu pe uşă, eu eream în vestă şi papuci şi astfel m-a surprins căci moşiul nici nu scie să anunţie. M-am scuzat cât am putut şi-n urmă am venit la subiect. Cucoana Ralluca, [î]mi zice el, a venit de la Paris, şi am venit să te întreb când să vie la Bucuresci pentru a aranja afacerea Creditului? I-am răspuns că-n orice zi afară de sărbătoare, când am ceva mai bun de făcut; sărbătoarea, i-am spus, ţin să fiu în patru ochi cu [cuv. nedescifrat] ingrată. In fine s-a hotărât a-i scrie să vină vineri./Dacă o voi putea decide, sper să ţi-o aduc la vie, împreună cu fata şi cred că-ţi voi face cea mai mare surpriză. În orice caz, dacă va voi să vină te voi depeşa"[44]. Scopul vizitei Ralucăi Lămotescu era să ia cu împrumut de la rudele sale 1 000 franci. Nicolae Brezianu era în acea vreme avocatul lui Mihail Kogălniceanu, ceea ce avea, desigur, o legătură cu înrudirea (prin alianţă) cu Raluca Lămotescu.

Via de care e vorba în scrisoare se afla la Valea Călugărească, cătunul Valea Largă, unde familia Nicolae Brezianu poseda şi case. Potrivit unui inventar al averii rămase de pe urma decesului acestuia, în anul 1911, era vorba de „1. Un corp de casă, pentru locuit compus din patru camere cu o sobă, construcţie de zid, învelită cu tablă, una din camere servind de salonaş, alta de birou şi a doua ca locuinţă de dormit, toate cu mobila lor necesară, menţionându-se că în salonaş şi birou pian şi case de bani nu există. / 2. Un corp de casă în faţa primului corp, având două camere de locuit cu mobila lor; sub acelaşi acoperământ o magazie pentru conservatorul vaselor compus din două despărţituri, tot corp construit de zid"[45].

[39] SMBAN, fond *Mareş – Brezianu – Constantinidi*, dos. nr. 6/1855.

[40] SJAN Prahova, fond *Tribunalul jud. Prahova Secţia I*, dos. nr. 394/1845.

[41] Despre familia acesteia, vezi Mihai Sorin Rădulescu, *Familia Lămotescu*, în „Ziarul de Duminică", nr. 43 (526), din săptămâna 29 octombrie – 4 noiembrie 2010; supl. cult. al *Ziarului Financiar*, 29 octombrie 2010 (doar pe Internet).

[42] Despre Butculeşti, vezi idem, *Despre genealogia Anei Aman*, în *SCIA*, 2013, serie nouă, tomul 3 (47), 2013, p. 164–165.

[43] Ştiu chestiunea chiar de la una dintre cele două fiice ale Eugeniei Nasta, regretata doamnă Anne-Marie Miclescu, născută Nasta.

[44] SMBAN, fondul fam. *Mareş – Brezianu – Constantinidi*, dos. nr. 89/1883, scrisoare din 24 august (f. a.) a lui Nicolae Brezianu către soţia sa Maria, f. 4.

[45] *Ibidem*, dos. nr. 40 / 1911, f. 2. Vezi, de asemenea, *ibidem*, f. 1: *Proces-Verbal* din 5 noiembrie 1911, de punere în posesie a Mariei N. Brezianu a viei defunctului Nicolae I. Brezianu din comuna Valea Călugărească, cătunul Valea Largă.

Nicolae Brezianu a practicat avocatura în Bucureşti, având câţiva clienţi iluştri, precum Mihail Kogălniceanu sau colonelul Constantin Blaremberg, fost prefect al Poliţiei Capitalei. Şi-a început studiile de drept la Bucureşti şi le-a continuat la Paris de unde îi trimitea scrisori tatălui său, mai ales pentru a-i cere bani[46], dar nu numai[47]. Una dintre primele epistole trimise de studentul parizian tatălui său datează din 20 iulie 1870[48], ceea ce face să constatăm ca sejurul său în capitala Franţei a durat peste opt ani. In această scrisoare este amintit „Nenea Alecu Creţiescu", jurist însemnat al vremii sale, membru al Consiliului de Stat în vremea lui Cuza şi prim-preşedinte al Curţii de Casaţie. Faptul că îl numeşte „Nenea" – ca şi pe „Nenea Vasile" Brezianu – trimite la legătura lor de rudenie pe linia Macedonski – Papazoglu. Alecu Creţescu era fiul căpitanului de panduri Ioniţă Creţescu zis „Ortopan" şi al soţiei sale Elencu născută Papazoglu. Pe de altă parte, mama lui Nicolae Brezianu, Eufrosina, era fiica lui Dimitrie Macedonski, personaj de tristă amintire în contextul răscoalei lui Tudor Vladimirescu şi a soţiei sale născută tot Papazoglu. Oricum apelativul din epistola amintită constituie un indiciu asupra înrudirii dintre această ramură a Brezenilor şi poetul Alexandru Macedonski.

De asemenea, maiorul „Michail Macedonsky" este consemnat la 30 noiembrie 1877 ca martor în actul de naştere al Alexandrinei, fiica lui Vasile şi a Elizei Brezianu. Avea în acel moment 46 de ani şi locuia pe str. Cazărmii nr. 7[49]. După informaţiile comunicate de regretata Colette Axentie, născută Mareş, Mihail Macedonski era frate cu Eufrosina Macedonski căsătorită Brezianu.

O mică digresiune pentru familia Caramzulea care s-a încuscrit cu această ramură a Brezenilor. În pisania veche, datând din 1790 – încastrată în peretele sudic al pronaosului bisericii „Sf. Pantelimon" din Bucureşti, în apropiere de Foişorul de Foc – este amintit printre ctitorii ei, alături de popa Ivan de la Silvestru, logofătul Constantin Borănescu şi Ene Mănciulescu, „jupan Constantin Caramzulea"[50]. Unii purtători ai acestui nume se întâlnesc în prima jumătate a secolului al XIX-lea la Cerneţi, pe atunci capitala judeţului Mehedinţi. La 8 mai 1835, Înaltul Divan al Ţării Româneşti confirma hotărârea din anul precedent a Divanului Judecătoresc al Craiovei în pricina dintre Ioan Caramzulea de la Cerneţi şi Ioan Beicuş de la Gârniţa Ghelmegioaiei în legătură cu stăpânirea cu protimisis de către întâiul menţionat a unor stânjeni, decisă în 1825[51].

---

[46] *Ibidem*, dos. nr. 82 / 1873, f. 2. Nicolae Brezianu locuia la Paris pe Boulevard Saint Michel 65.

[47] *Ibidem*, dos. nr. 84 / 1878, scrisoare a lui Nicolae Brezianu către tatăl său, datând din 8 martie 1878, Paris: f. 1, P.S. – „Te rog, Tatiţo, abonează-mă la *Journal de Bucharest* a căruia redacţiune se află pe piaţa Theatrului şi Directorul este Marsillac; sau dacă nu, la Journalul *Dreptul* sau la oricare altul, ca să mă iniţiez şi eu la ce se petrece în terră, pentru ca să nu fiu cu totul strein când mă voi întoarce".

[48] *Ibidem*, dos. nr. 81 / 1870, ff. 1–2:

„Sărut mâna, Tatiţo!

Profit de plecarea lui Ţuiculescu pentru ca să-ţi trimet thesele pe care să le distribui pe la amicii D-le. Te rog dă una lui Nenea Ghiţă Ciupagea, una Dlui Philip Focşăneanu; cele două cari sunt puse sub bandă cu adresa lui Nenea Vasile care e rugat să dea una lui Nenea Alecu Creţiescu [subl. mea]. Pe celelalte împarte-le cui voieşti Dumneata.

Pentru că eşti atât de bun ca să accedezi cererei mele de a face Doctoratul, te rog Tatiţo dragă să stăruieşti pe lângă Schina care este Decan al Corpului de Advocaţi ca să mă înscrie în lista stagiarilor pentru ca când voi veni în ţară să mi-am stagiul deja făcut şi să nu fiu constrâns a accepta doi ani după lege.

Nici o formalitate nu este de împlinit decât prezentarea titlului meu de licenţiat în drept de la facultatea din Paris pe care-l poţi constata prin Thesă; [cuv. nedescifrat] Diploma, dar nu mi s-a liberat încă, şi pentru ca să obţiu un simplu certificat trebuie să mai plătesc bani.

Te rog, Tatiţo dragă, să-mi trimeţi paralele (1 500 fr.) înainte de finele lunei pentru că am [cuv. nedescifrat] concediu la casă şi dacă nu voi a mă lăsa să plec la băi (lucru de care ţi-o repet am mare necesitate) voi putea pleca la 1 august, trebuind ca în septembre să fiu în Paris pentru ca să pot prepara eczamenul.

Tremur de frică că n-o să vrei a-mi acorda suplimentul pentru băi, cu toate astea bazat de o parte pe afecţiunea dumitale părintească, de altă parte pe bunele nuvele ce am că recolta este excelentă, [î]mi vine a crede şi sunt convins că n-o să consimtă a-mi negligea sănătatea.

Aştept răspunsul dumitale; Iartă-mă că nu-ţi pot scri[e] mai mult astă dată pentru că Tzouicoulescu pleacă diseară şi trebue a mă grăbi să-i duc paquetul

fiu supus
Nicu

Te rog, Tatiţo, nu uita a trimete imediat anecsata scrisoare cu Thesele lui Nenea Vasile".

[49] *Ibidem*, dos. nr. 68/1877, f. 1.

[50] George D. Florescu, *op. cit.*, p. 65.

Urmaşii Mariei Brezianu născută Caramzulea îi scriau numele sub forma „Karamzulis", care suna mai exotic şi mai interesant, dar care era în acelaşi timp, probabil, mai aproape de forma iniţială.

[51] *Inaltul Divan 1831–1847. Inventar arhivistic*, Bucureşti, Direcţia Generală a Arhivelor Statului, 1958, doc. nr. 518, pp. 140–141.

În martie 1832, logofătul Ienache Caramzulea ot Filipeşti avea în faţa Tribunalului Judeţului Prahova o pricină cu slugerul Mihalache Rahtivanu pentru o cârciumă[52]. În octombrie 1845, parucicul Caramzulea se judeca pentru o datorie de 80 galbeni cu şetrarul Nicolae Predescu din Bucureşti[53].

O altă pricină s-a petrecut între Zamfirache Caramzulea şi tizul său Zamfir Caluda din Cerneţi care făcea recurs – fără succes – la Înaltul Divan fiind nemulţumit de hotărârea Divanului Craiovei; era vorba de 344 stânjeni din moşia Zăgaia judeţul Mehedinţi[54].

[52] SJAN Prahova, fond *Tribunalul jud. Prahova secţia I*, 267/1832, delă din 23 martie 1832.
[53] *Ibidem*, dos. nr. 529/1845, document din 29 octombrie 1845.
[54] *Inaltul Divan 1831–1847. Inventar arhivistic*, doc. nr. 1896, p. 449.